

Наукові перспективи
Видавнича група

Bulletin of Science and Education

ВІСНИК НАУКИ ТА
ОСВІТИ
ISSN 2786-6165 (ONLINE)

№ 5(47) 2026

**Видавнича група «Наукові перспективи»
Християнська академія педагогічних наук України**

«Вісник науки та освіти»

№ 5(47) 2026

Київ – 2026

Publishing Group «Scientific Perspectives»
Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

№ 5(47) 2026

Kyiv – 2026

ISSN 2786-6165 Online

УДК 001.32:1 /3(477)(02)

Ідентифікатор медіа R40-05847

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-5\(47\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-5(47))

«Вісник науки та освіти»: журнал. 2026. № 5(47) 2026. С. 6300

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління
(Рішення від 01.06.2026, № 1/6-26)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів гуманітарних наук та мистецтва

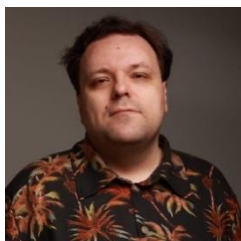
Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Google
scholar

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Котельницький Назар Анатолійович – член-кореспондент Української Академії Наук, кандидат історичних наук, доцент кафедри мовної підготовки та міжкультурних комунікацій, ЗВО Університет трансформації майбутнього (Україна)

Редакційна колегія:

- √ **Азарова Лариса Євстахіївна** - докт.філол.наук, професор, завідувач кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету (Україна)
- √ **Берест Ігор Романович** - доктор історичних наук, професор кафедри медійних технологій, інформаційної та книжкової справи, Національного університету «Львівська політехніка» (Україна)
- √ **Беррі, Стівен** доктор історичних наук, професор, професор епохи Громадянської війни Коледжу мистецтв і наук Франкліна Університету Джорджії (США)
- √ **Вуколова Катерина Володимирівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Україна)
- √ **Гурко Олена Василівна** - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)
- √ **Заур Алієв** доктор філософії з історії науки, доктор філософії з політичних наук, доцент, доцент Інституту філософії та соціології НАНА, Азербайджан (Азербайджан)
- √ **Р. Ахмад Закі Ель Ісламі**, доцент, професор, доктор філософії, Департамент наукової освіти, Факультет підготовки вчителів та освіти, Університет Султана Агенга Тіртаєса, (Індонезія)

- √ **Робак Ігор Юрійович** - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Україна)
- √ **Рубан Микола Юрійович** - доктор філософії з історії та археології, член правління Луганського обласного об'єднання ВУТ "Просвіта" імені Тараса Шевченка, голова правління громадської організації "Фонд відновлення залізничної спадщини України" (Україна)
- √ **Сайд М. Ісмаїл** доктор наук, професор, професор кафедри англійської мови, Коледж природничих наук і гуманітарних наук, Університет принца Саттама бін Абдулазіза, Аль-Хардж (Саудівська Аравія)
- √ **Синявська Олена Олександрівна** - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Україна)
- √ **Січкаренко Галина Геннадіївна** - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Україна)
- √ **Скляр Ірина Олександрівна** - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (Україна)
- √ **Супрун Володимир Миколайович** – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Україна)
- √ **Хитровська Юлія Валентинівна** - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
- √ **Юган Наталія Леонідівна** – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри літературознавства, східної філології і перекладу Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, практичний психолог у закладах освіти, член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, Української асоціації когнітивної лінгвістики та поетики, Міжнародної федерації арт-терапії та самореалізації особистості (Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

- Балицька А.А., Кухнюк О.В., Снісар О.А.** 2502
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ХІМІЧНИХ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ФАХІВЦІВ
- Бацуровська І.В., Курєпін В.М.** 2519
КІБЕРБЕЗПЕКА ЯК СКЛАДНИК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ
- Безгинський Ю.С.** 2538
ОБГРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
- Белозьорова Н.О., Васильєва С.О.** 2553
ОСОБЛИВОСТІ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ І БАТЬКІВ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИМОГ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ХНПУ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
- Березовська Л.І., Найда Р., Чекан О.** 2570
ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ВИХОВАТЕЛІВ І БАТЬКІВ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
- Бец І.О.** 2582
МЕТОДИКА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ
- Білан В., Бевзюк М., Лемещук М.** 2596
ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА СІМ'Ї У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
- Білоусов А.В.** 2608
ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

УДК 373.2.011.3-051-055.52-043.5:81'233-053.4

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-5\(47\)-2570-2581](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-5(47)-2570-2581)

Березовська Людмила Іванівна доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики дошкільної освіти Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», <http://orcid.org/0000-0002-3032-7261>

Руслана Найда доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти Рівненського державного гуманітарного університету, <https://orcid.org/0000-0002-6521-8233>

Оксана Чекан доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти Мукачівського державного університету, вчитель-логопед логопедичного пункту управління освіти, культури, молоді та спорту виконавчого комітету Мукачівської міської ради, м. Мукачєво, <https://orcid.org/0000-0002-3480-6366>

ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ВИХОВАТЕЛІВ І БАТЬКІВ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті здійснено теоретичний аналіз проблеми партнерської взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї як одного з ключових чинників забезпечення мовленнєвого розвитку дітей молодшого дошкільного віку. Обґрунтовано, що ефективна організація такої взаємодії передбачає створення єдиного мовленнєвого середовища, у межах якого забезпечується узгодженість педагогічних впливів вихователів і батьків, що сприяє цілісному формуванню мовленнєвої компетентності дитини, її комунікативної активності та мовленнєвої ініціативи. Зазначено, що важливими ознаками партнерської взаємодії є толерантність до позицій партнерів, рівноправність у процесі прийняття рішень, добровільний характер участі, доброзичливість, взаємна довіра, здатність до досягнення компромісу у виборі форм і методів роботи. Проаналізовано сучасний стан взаємодії між педагогами і сім'єю щодо залучення дітей до мовленнєвої діяльності, визначено рівень обізнаності батьків про закономірності мовленнєвого розвитку дітей молодшого дошкільного віку, особливості їхньої участі у формуванні мовленнєвих умінь і навичок. Узагальнення результатів дослідження засвідчило, що партнерська взаємодія здебільшого

характеризується фрагментарністю, недостатньою системністю та обмеженою орієнтацією на практичну реалізацію завдань мовленнєвого розвитку, що актуалізує потребу її методичного вдосконалення. У статті обґрунтовано доцільність упровадження практико-зорієнтованих форм взаємодії, які передбачають цілеспрямоване залучення батьків до мовленнєвого розвитку дитини через моделювання комунікативних ситуацій у повсякденному житті, організацію спільної ігрової діяльності, читання художніх творів, виконання комунікативних вправ, забезпеченні інформаційно-методичного супроводу батьків. Підкреслено, що зазначені форми взаємодії сприяють формуванню у батьків практичних умінь мовленнєвого супроводу дитини та підвищенню рівня їхньої педагогічної компетентності. Встановлено, що інтеграція побутових, ігрових і читацьких практик забезпечує цілісність мовленнєвого середовища, сприяє збагаченню словникового запасу, формуванню граматично правильного мовлення та розвитку зв'язних висловлювань.

Ключові слова: партнерська взаємодія, заклад дошкільної освіти, сім'я, мовленнєвий розвиток, діти молодшого дошкільного віку, вихователі закладів дошкільної освіти.

Berezovska Liudmyla Ivanivna, Doctor of Pedagogical Sciences, Head of the Department of Theory and Methods of Preschool Education at the State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky", Odesa, <http://orcid.org/0000-0002-3032-7261>

Ruslana Naida, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Preschool Pedagogy, Psychology and Special Education, Rivne State University of the Humanities, <https://orcid.org/0000-0002-6521-8233>

Oksana Chekan, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Preschool and Special Education, Mukachevo State University; Speech-Language Pathologist at the Speech Therapy Center of the Department of Education, Culture, Youth and Sports of the Executive Committee of Mukachevo City Council, <https://orcid.org/0000-0002-3480-6366>

PARTNERSHIP INTERACTION BETWEEN EDUCATORS AND PARENTS IN THE SPEECH DEVELOPMENT OF YOUNGER PRESCHOOL CHILDREN

Abstract. The article presents a theoretical analysis of the problem of partnership interaction between preschool educational institutions and families as

one of the key factors ensuring the speech development of younger preschool children. It is substantiated that the effective organization of such interaction presupposes the creation of a unified speech environment within which the coordination of pedagogical influences of educators and parents is ensured, contributing to the holistic formation of the child's speech competence, communicative activity, and speech initiative. It is emphasized that important characteristics of partnership interaction include tolerance toward partners' positions, equality in decision-making processes, voluntary participation, goodwill, mutual trust, and the ability to reach compromise in selecting forms and methods of cooperation. The current state of interaction between educators and families regarding children's involvement in speech activities is analyzed, and the level of parents' awareness of the patterns of speech development in younger preschool age children, as well as their participation in the formation of speech skills and abilities, is determined. The synthesis of research results revealed that partnership interaction is mostly characterized by fragmentation, insufficient systematization, and limited orientation toward the practical implementation of speech development tasks, which highlights the need for its methodological improvement.

The article substantiates the expediency of introducing practice-oriented forms of interaction that involve the purposeful engagement of parents in the child's speech development through the modeling of communicative situations in everyday life, organization of joint play activities, reading of literary works, implementation of communicative exercises, and provision of informational and methodological support for parents. It is emphasized that these forms of interaction contribute to the development of parents' practical skills in supporting children's speech development and enhance their level of pedagogical competence. It is established that the integration of everyday, play-based, and reading practices ensures the integrity of the speech environment, promotes vocabulary enrichment, the formation of grammatically correct speech, and the development of coherent utterances.

Keywords: partnership interaction, preschool educational institution, family, speech development, younger preschool children, preschool educators.

Постановка проблеми. В умовах модернізації сучасної дошкільної освіти особливої актуальності набуває проблема налагодження партнерської взаємодії між закладом дошкільної освіти та сім'єю. Сучасні освітні тенденції, зокрема впровадження ідей педагогіки партнерства, орієнтують педагогів на створення єдиного освітнього простору, у якому забезпечується гармонійний розвиток дитини, формування її ключових компетентностей та успішна соціалізація.

У межах досліджуваної проблематики партнерська взаємодія набуває особливого значення, оскільки узгоджені дії педагогів і батьків забезпечують створення єдиного мовленнєвого середовища, у якому дитина отримує комунікативний досвід, збагачує словниковий запас, опановує норми мовленнєвої поведінки.

Нормативно-правовою основою організації партнерської взаємодії між закладом дошкільної освіти і сім'єю є Закон України «Про освіту», Закон України «Про дошкільну освіту», Державний стандарт дошкільної освіти, Стандарт вищої освіти зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта». У зазначених документах визначено засади педагогіки партнерства, які передбачають рівноправну взаємодію всіх учасників освітнього процесу, взаємну відповідальність за результати розвитку дитини, необхідність активного залучення батьків до освітньої діяльності закладу дошкільної освіти.

Натомість у сучасній педагогічній практиці спостерігається певна складність у практичній реалізації задекларованих положень. Законодавчі норми, окреслюючи загальні принципи партнерства, не повною мірою забезпечують достатньо чітке розуміння механізмів їх впровадження у щоденну діяльність вихователів і батьків. Це зумовлює необхідність подальшого наукового осмислення та методичного обґрунтування форм і методів партнерської взаємодії, зокрема у контексті розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку, оскільки саме на цьому віковому етапі відбувається інтенсивне становлення мовленнєвої діяльності: формується словниковий запас, удосконалюється звуковимова, розвивається граматична будова мовлення, діалогічне спілкування та мовленнєва ініціативність. Від рівня сформованості мовлення залежить інтелектуальний, емоційний і соціальний розвиток дитини, її здатність до взаємодії з однолітками й дорослими, пізнання довколишнього світу, успішність подальшої освітньої діяльності та процесу соціалізації.

Актуальність дослідження посилюється й тим, що в сучасних умовах спостерігається зростання кількості дітей, які мають труднощі мовленнєвого розвитку, недостатній рівень комунікативної активності, обмежений словниковий запас, труднощі у побудові зв'язних висловлювань. Однією з причин є недостатня мовленнєва взаємодія дорослих із дітьми, зниження культури сімейного спілкування, надмірне використання цифрових технологій та недостатня узгодженість дій вихователів і батьків у питаннях мовленнєвого виховання дітей. У зв'язку з цим особливого значення набуває партнерська взаємодія вихователів і батьків, яка ґрунтується на засадах взаємоповаги, довіри, педагогічної підтримки та відповідальності за результати розвитку дитини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних досліджень і публікацій свідчить, що проблема підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до взаємодії з батьками є достатньо розробленою у вітчизняній педагогічній науці. Зокрема, у працях І. Андрощук, І. Беха, С. Гаврилюк, С. Бабюк, Н. Вахняк, О. Добощ, А. Залізник, О. Киричук, В. Кузя, М. Незамай, В. Панка та інших учених розкрито різні аспекти означеної проблематики: від формування культури батьківства й організації педагогічної просвіти до специфіки взаємодії з різними категоріями сімей та ролі сім'ї у вихованні дітей.

Зарубіжні дослідження Дж. Гілкерсон та ін. (Gilkerson et al.) [7], Б. Гарт, Т. Ріслі (Hart & Risley)) [8] засвідчують, що партнерська взаємодія між сім'єю та закладом дошкільної освіти є важливим чинником мовленнєвого розвитку дітей раннього та молодшого дошкільного віку [7; 8]. Мовна взаємодія та практики грамотності, засвоєні в сім'ї, допомагають дітям не лише створити ґрунтовну мовленнєву базу, але й набути більш просунутих навичок грамотності, коли вони починають відвідувати заклад освіти С. Сноу (Snow C.) [10], Р. Дікатальдо і М. Рош (Dicataldo, R., & Roch, M.) [6].

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та узагальнення особливостей партнерської взаємодії вихователів і батьків у процесі розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку; визначення ефективних форм і методів організації співпраці закладу дошкільної освіти і сім'ї, спрямованих на створення єдиного мовленнєвого середовища та підвищення рівня мовленнєвого розвитку дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток мовлення виступає одним із ключових чинників становлення особистості дитини та її успішної соціальної адаптації. У молодшому дошкільному віці відбувається активне опанування дитиною рідної мови, яка слугує основою для подальшого пізнавального, емоційного та соціального розвитку. Вона починає сприймати не лише ситуативне, а й контекстне мовлення, розуміти зміст коротких оповідань, казок і розповідей. У другій половині третього року життя діти здатні розуміти нескладні художні тексти без опори на наочність, що підвищує роль мовлення дорослого у процесі виховання та розвитку дитини [1, С. 217-218]. Важливим завданням виховательки у роботі з дітьми за А. Богуш є формування усвідомленого розуміння мовлення. Педагог має розвивати в дітей уміння розрізняти предмети за зовнішніми ознаками, ознайомлювати їх із властивостями та якостями предметів і явищ довкілля, формувати уявлення про просторові й часові відношення, сприяти засвоєнню узагальнювальних понять і розумінню змісту художніх творів [1, С. 218].

Реалізація зазначених завдань забезпечує формування основ мовленнєвої компетентності дітей молодшого дошкільного віку, оскільки саме в цей віковий період відбувається інтенсивний розвиток словникового запасу, удосконалення звукової культури мовлення та становлення комунікативної функції мовлення.

У процесі мовленнєвої діяльності дитина поступово оволодіває вмінням використовувати мовні засоби відповідно до ситуації спілкування, що сприяє розвитку пізнавальної активності, мислення та соціальної взаємодії. У зв'язку з цим особливого значення набуває створення цілісного мовленнєвого середовища, яке передбачає узгодженість педагогічних впливів закладу дошкільної освіти та сім'ї. Саме партнерська взаємодія виховательки і батьків забезпечує наступність у мовленнєвому розвитку дітей, сприяє активізації мовленнєвого спілкування, підвищує ефективність формування мовленнєвих умінь і навичок у повсякденній діяльності дитини.

У контексті мовленнєвого розвитку дітей молодшого дошкільного віку партнерська взаємодія набуває особливого значення, оскільки дозволяє об'єднати виховний потенціал закладу дошкільної освіти і сім'ї в єдину педагогічну систему. За таких умов мовленнєвий розвиток дитини постає як результат цілеспрямованої та узгодженої діяльності дорослих, спрямованої на формування мовленнєвих навичок у природному соціально-комунікативному середовищі. Ефективність партнерської взаємодії визначається рівнем конструктивної комунікації між вихователькою і батьками, їхньою готовністю до співпраці, взаємною відповідальністю за результати розвитку дитини та здатністю до узгодження педагогічних підходів. Важливим є створення єдиного мовленнєвого середовища, у якому мовлення дорослих виступає зразком для наслідування, а мовленнєва активність дитини цілеспрямовано підтримується як у закладі дошкільної освіти, так і в сімейному колі.

Для розкриття змісту дослідження та уточнення його ключових категорій доцільно зупинитися на трактуванні поняття «партнерська взаємодія».

У наукових дослідженнях партнерська взаємодія розглядається як спільна діяльність учасників освітнього процесу, що ґрунтується на взаєморозумінні, співпраці та врахуванні індивідуальних особливостей розвитку дитини [2]; процес взаємного впливу суб'єктів один на одного, у якому кожен учасник одночасно виступає і причиною, і результатом цього впливу, що забезпечує розвиток усіх суб'єктів взаємодії [4]; організована та цілеспрямована міжособистісна взаємодія учасників освітнього процесу, яка характеризується динамічністю, рівноправністю сторін і спільністю педагогічних цілей [5].

У дослідженні партнерську взаємодію у контексті мовленнєвого розвитку дітей молодшого дошкільного віку розуміємо як організовану, цілеспрямовану співпрацю виховательки і батьків як рівноправних суб'єктів освітнього процесу, що реалізується через діалогічне партнерство на засадах взаєморозуміння, взаємоповаги та спільної відповідальності й спрямована на формування єдиного мовленнєвого середовища та забезпечення ефективного розвитку мовлення дитини.

Ознаками партнерської взаємодії суб'єктів освітнього процесу, за В. Ковальчук є: взаємний вплив учасників для вирішення спільних завдань, узгодження дій і коригування педагогічних цілей, толерантне ставлення до позицій партнерів, рівноправність у прийнятті рішень, добровільність участі у взаємодії, доброзичливість, довіра, компроміс у виборі форм і методів роботи [3].

У наукових працях Дж. Хорнбі (G. Hornby) виокремлено систему професійно значущих умінь виховательки, необхідних для ефективної партнерської взаємодії з батьками дітей. До них віднесено володіння навичками активного слухання та консультування, розвиток асертивної комунікації, сформованість організаційно-комунікативних умінь, що забезпечують підтримання професійних контактів із батьками у різних формах взаємодії (індивідуальні зустрічі, електронне листування, телефонний зв'язок); уміння аргументовано висловлювати професійну позицію, здійснювати конструктивне обговорення педагогічних ситуацій, забезпечувати організацію групових форм взаємодії з батьками [9].

З огляду на викладене, постає потреба у розробленні та впровадженні дієвих засобів організації співпраці між закладом дошкільної освіти та сім'єю, спрямованих на усвідомлення батьками й педагогами своєї ролі у створенні мовленнєвого середовища та забезпеченні повноцінного мовленнєвого розвитку дитини. Важливе значення у цьому процесі відіграє педагогічна просвіта батьків, що передбачає формування в них усвідомленого ставлення до мовленнєвого розвитку дітей молодшого дошкільного віку, розуміння вікових закономірностей становлення мовлення, зокрема розвитку словника, мовленнєвої ініціативи й комунікативної активності в різних видах діяльності. Її реалізація не обмежується засвоєнням теоретичних положень, а передбачає формування у батьків здатності враховувати індивідуальні особливості дитини у щоденному спілкуванні. Підвищення рівня педагогічної просвіти батьків сприяє створенню сприятливого комунікативного середовища в сім'ї, що позитивно впливає на розвиток мовленнєвої особистості дитини.

У межах реалізації завдань мовленнєвого розвитку дітей молодшого дошкільного віку доцільним є використання різноманітних форм

партнерської взаємодії між вихователями та батьками. До таких форм належать індивідуальні консультації, бесіди, спільні ігри, мовленнєві вправи, читання художньої літератури, пальчикові ігри, колискові, забавлянки та інші види емоційно насиченого спілкування дорослого з дитиною. Саме у процесі безпосередньої взаємодії дитини з батьками відбувається первинне засвоєння мовленнєвих зразків, інтонаційної виразності мовлення, формування елементарних комунікативних навичок і норм мовленнєвої поведінки. Завдання виховательки полягає у забезпеченні інформаційно-методичного супроводу батьків, спрямованого на розкриття особливостей мовленнєвого розвитку дітей молодшого дошкільного віку та формування у дорослих умінь стимулювати мовленнєву активність, підтримувати потребу дитини у спілкуванні. Особливу увагу доцільно приділяти розвитку культури сімейного мовлення, оскільки мовлення дорослих слугує зразком для наслідування.

Ефективність партнерської взаємодії залежить від використання практико-зорієнтованих форм співпраці, які сприяють активному залученню батьків до освітнього процесу. До таких форм належать мовленнєві хвилинки для батьків, спільні ігрові заняття, майстер-класи, консультації, інформаційні пам'ятки, родинні свята, комунікативні ігри тощо.

В умовах сучасного розвитку освітнього середовища особливого значення набуває використання інформаційно-комунікаційних технологій в роботі з батьками. Спілкування через онлайн-платформи, батьківські чати, блоги та тематичні групи дають змогу обговорювати актуальні питання мовленнєвого розвитку дитини, обмінюватися педагогічним досвідом, знайомитися з ефективними методиками розвитку мовлення. Такі форми комунікації розширюють можливості партнерської взаємодії між вихователем і сім'єю, забезпечують швидкий зворотний зв'язок.

У процесі дослідження було проведено моніторинг серед батьків, діти яких відвідують заклад дошкільної освіти, задля визначення рівня їхньої обізнаності щодо особливостей мовленнєвого розвитку дітей молодшого дошкільного віку, ступеня залучення сім'ї до формування мовленнєвих навичок дитини, а також готовності до партнерської взаємодії з вихователями. У ході дослідження було визначено, наскільки батьки усвідомлюють значення спільних педагогічних зусиль та які форми співпраці із закладом дошкільної освіти використовують у практиці сімейного виховання.

Результати моніторингу засвідчили, що лише частина батьків має достатній рівень обізнаності щодо закономірностей мовленнєвого розвитку дітей. Зокрема, високий рівень обізнаності виявлено у 25 % опитаних, задовільний – у 45 %, 30 % батьків засвідчили фрагментарні знання з

означеної проблематики. Щодо залучення сім'ї до мовленнєвого розвитку дитини встановлено, що 35 % батьків організовують мовленнєве спілкування з дитиною (читання книжок, бесіди за малюнками, обговорення подій дня), 40 % батьків здійснюють це епізодично, 25 % батьків не приділяють цілеспрямованої уваги мовленнєвому розвитку дитини.

Аналіз готовності до партнерської взаємодії з вихователями закладів дошкільної освіти засвідчив, що 50% батьків відкриті до співпраці та беруть активну участь у виховних заходах, батьківських зустрічах і консультаціях, спрямованих на розвиток мовлення дітей. 30 % опитаних беруть участь у взаємодії епізодично, залежно від потреби або організаційних можливостей, тоді як 20 % характеризуються низьким рівнем залученості до співпраці із закладом дошкільної освіти. Серед найбільш поширених форм взаємодії визначено індивідуальні консультації, тематичні бесіди, використання цифрових засобів комунікації, зокрема месенджерів і групових онлайн-чатів.

Отримані емпіричні дані засвідчили, що, попри наявність різноманітних форм взаємодії між вихователями та батьками, їхня реалізація має фрагментарний характер і недостатньо орієнтована на практичні результати мовленнєвого розвитку дітей, що зумовлює необхідність удосконалення організації партнерської взаємодії між вихователями та батьками через підвищення її системності, узгодженості педагогічних впливів та посилення результативності спільної діяльності вихователів і батьків у роботі з дітьми. Особливого значення набуває орієнтація взаємодії на практичну реалізацію, що передбачає не лише інформування батьків із питань мовленнєвого розвитку дітей, а й формування у них умінь застосовувати отримані знання у взаємодії з дитиною. У цьому контексті важливого значення набуває системне використання практико-зорієнтованих форм взаємодії з батьками, спрямованих на формування мовленнєвої підтримки дитини в умовах сім'ї. Ефективним є моделювання мовленнєвих ситуацій, наближених до реального сімейного життя. Наприклад, у ситуації «ранкові збори» ефективним є мовленнєвий супровід дій дитини: «ми одягаємо шкарпетки», «це тепла шапка», «застібай гудзики», що поєднується зі стимулюванням мовленнєвих відповідей дитини («що ти одягаєш?»). У ситуації «похід до супермаркету» доцільно стимулювати називання предметів та їхніх ознак: «дай, будь ласка, хліб», «яке яблуко ти хочеш – зелене чи червоне?». Під час прогулянки з дитиною слід звертати увагу на об'єкти довкілля: «це високе дерево», «це пташка», «якого вона кольору?». Ефективним є використання ігрових моделей, зокрема рольових ігор. Наприклад, у грі «Лікар» батьки можуть стимулювати діалог: «що болить?», «покажи горло», «вибий ліки», що сприяє формуванню елементарних діалогічних умінь. У грі «Сім'я»

дитина вчиться називати ролі та дії: «мама готує їжу», «тато читає книгу», «дитина грається». Доцільним є використання мовленнєвих вправ під час читання казок, наприклад «Ріпка», «Колобок», де батьки ставлять запитання: «хто прийшов першим?», «що зробила мишка?», «чому колобок утік?», що сприяє розвитку розуміння тексту та формуванню зв'язного мовлення дітей. Поєднання побутових ситуацій, ігрової діяльності та читання художніх творів забезпечує цілісне мовленнєве середовище в сім'ї, підвищує ефективність партнерської взаємодії між вихователями та батьками.

Інтеграція різних видів діяльності сприяє залученню дитини до мовленнєвого спілкування, збагаченню її словникового запасу, формуванню граматично правильного мовлення та розвитку зв'язних висловлювань. Така організація освітньої взаємодії створює умови для підвищення педагогічної компетентності батьків, оскільки передбачає оволодіння ними практичними способами організації мовленнєвого розвитку дитини в повсякденному житті, забезпечує перехід від епізодичних мовленнєвих впливів до цілеспрямованої, системно організованої взаємодії, орієнтованої на досягнення якісних результатів у мовленнєвому розвитку дітей молодшого дошкільного віку.

Висновки. Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти і сім'ї є важливою умовою забезпечення цілісного мовленнєвого розвитку дітей молодшого дошкільного віку. Вона передбачає узгоджену діяльність вихователів і батьків, спрямовану на створення єдиного мовленнєвого середовища, забезпечення наступності та послідовності педагогічних впливів, їх орієнтацію на розвиток мовлення дитини. Результати проведеного дослідження засвідчують, що ефективність партнерської взаємодії визначається її системністю, практичною спрямованістю та відповідністю індивідуальним освітнім потребам дітей. У цьому контексті особливого значення набуває вдосконалення організаційно-змістових засад співпраці між закладом дошкільної освіти і сім'єю, розширення форм взаємодії та підвищення рівня педагогічної компетентності батьків щодо забезпечення мовленнєвого розвитку дітей.

Перспективу подальших наукових розвідок убачаємо у вдосконаленні змісту професійної підготовки майбутніх вихователів щодо реалізації партнерської взаємодії з батьками дітей дошкільного віку з метою забезпечення мовленнєвого розвитку дітей.

Література:

1. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : підручник / за ред. А. М. Богуш //

Вибрані педагогічні твори : у 9 т. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2025. Т. 3. 560 с.

2. Киричук О. В. Проблеми психології педагогічної взаємодії // Психологія : наук.-метод. збірник. Київ, 1991. № 37. С. 3–12.

3. Ковальчук В. А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя : навчальний посібник. Житомир : Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2023. 100 с.

4. Коханова О. П. Дослідження специфіки партнерської взаємодії в процесі фахового навчання майбутніх учителів // Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський, 2010. № 10. С. 336–345.

5. Починок Є. А. Партнерська взаємодія як інноваційний компонент Нової української школи // Академічні студії. Серія «Педагогіка». 2023. № 1. С. 95–102. DOI: 10.52726/as.pedagogy/2023.1.14.

6. Dicataldo R., Roch M. How does toddlers' engagement in literacy activities influence their language abilities? // International Journal of Environmental Research and Public Health. 2022. Vol. 19(1). P. 526. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph19010526>

7. Gilkerson J., Richards J. A., Warren S. F., Oller D. K., Russo R., Vohr B. Language experience in the second year of life and language outcomes in late childhood // Pediatrics. 2018. DOI: <https://doi.org/10.1542/peds.2017-4276>

8. Hart B., Risley T. R. The early catastrophe: The 30-million-word gap by age 3 // American Educator. 2003. Vol. 27. P. 4–9. URL: https://laulima.hawaii.edu/access/content/user/cawdery/ED_282/EARLY_CATASTROPHE_ED_297.pdf

9. Hornby G. Improving Parental Involvement. London; New York: Cassell, 2000. 176p.

10. Snow C. Input to interaction to instruction: Three key shifts in the history of child language research // Journal of Child Language. 2014. Vol. 41(S1). P. 117–123. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0305000914000294>

References:

1. Bogush, A. M. (2025). *Doshkilna linhvodydaktyka: teoriia i metodyka navchannia ditei ridnoi movy v doshkilnykh navchalnykh zakladakh* [Preschool linguodidactics: theory and methods of teaching native language in preschool educational institutions]. In: *Vybrani pedahohichni tvory: u 9 t.* (Vol. 3). Kamianets-Podilskyi: TOV «Drukarnia «Ruta», 560 p. [in Ukrainian].

2. Kyrychuk, O. V. (1991). Problemy psykholohii pedahohichnoi vzaiemodii [Problems of psychology of pedagogical interaction]. *Psykhologhiia. Naukovo-metodychnyi zbirnyk*, 37, 3–12 [in Ukrainian].

3. Kokhanova, O. P. (2010). Doslidzhennia spetsyfiky partnerskoi vzaiemodii v protsesi fakhovoho navchannia maibutnykh uchyteliv [Study of the specifics of partnership interaction in the process of professional training of future teachers]. *Problemy suchasnoi psykholohii*, 10, 336–345 [in Ukrainian].

4. Kovalchuk V. A. (2023). Pedahohika partnerstva u profesiinii diialnosti vchytelia [Pedagogy of partnership in the professional activity of a teacher]. Zhytomyr: Zhytomyr Ivan Franko State University, 100 p. [in Ukrainian].

5. Pochynok, Ye. A. (2023). Partnerska vzaiemodiia yak innovatsiinyi komponent Novoi ukrainskoi shkoly [Partnership interaction as an innovative component of the New Ukrainian School]. *Akademichni studii. Seriia "Pedahohika"*, 1, 95–102. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2023.1.14>

6. Dicaldo, R., & Roch, M. (2022). How does toddlers' engagement in literacy activities influence their language abilities? *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(1), 526. <https://doi.org/10.3390/ijerph19010526>
7. Gilkerson, J., Richards, J. A., Warren, S. F., Oller, D. K., Russo, R., & Vohr, B. (2018). Language experience in the second year of life and language outcomes in late childhood. *Pediatrics*. <https://doi.org/10.1542/peds.2017-4276>
8. Hart, B., & Risley, T. R. (2003). The early catastrophe: The 30-million-word gap by age 3. *American Educator*, 27, 4–9. Retrieved from https://laulima.hawaii.edu/access/content/user/cawdery/ED_282/EARLY_CATASTROPHE_ED_297.pdf
9. Hornby, G. (2000). *Improving Parental Involvement*. London; New York: Cassell, 176 p.
10. Snow, C. (2014). Input to interaction to instruction: Three key shifts in the history of child language research. *Journal of Child Language*, 41(S1), 117–123. <https://doi.org/10.1017/S0305000914000294>

Дата першого надходження статті до видання: 12.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.05.2026

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>